

Mánudaginn 7. mars 1994.

Nr. 94/1994.

Guðmundur Svavarsson

(sjálfur)

gegn

sýslumanninum í Hafnarfirði

Kærumál. Gjaldþrotaskipti.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Gunnar M. Guðmundsson og Pétur Kr. Hafstein.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með ódagsettri kæru, sem barst Héraðsdómi Reykjaness 14. febrúar 1994, en Hæstarétti 24. sama mánaðar. Kæruheimild er í 1. mgr. 179. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. Sóknaraðili krefst þess, að hinum kærða úrskurði um töku bús hans til gjaldþrotaskipta „verði hrundið og málinu verði vísað aftur heim í hérað og að kröfuhafi sanni efnislega réttmæti kröfunnar eða láti hana falla niður“.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar.

I.

Upphafleg krafa varnaraðila um gjaldþrotaskipti á búi sóknaraðila 17. september 1993 var byggð á 1. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991. Við síðari meðferð málsins eftir dóm Hæstaréttar 29. nóvember 1993 reisti varnaraðili kröfu sína jafnframt á 4. tl. sömu málsgreinar, eins og fram kemur í greinargerð hans í héraði 30. desember sl. Var í því efni vísað til bréfs sóknaraðila til varnaraðila 5. ágúst sl., þar sem hann óskaði gjaldþrotaskipta á búi sínu og lýsti því yfir, að hann hefði „engar eignir til þess að vísa á“. Í þessu bréfi og meðfylgjandi greinargerð kom einnig fram það álit sóknaraðila, að kröfur varnaraðila á hendur sér væru óréttmætar. Á grundvelli þessarar yfirlýsingar var gert árangurslaust fjárnám hjá sóknaraðila sama dag. Eins og fram kemur í bókun héraðsdómara 6. desember sl., sem rakin er í hinum kærða úrskurði, fullnægði þessi aðfarargerð ekki ákvæðum 1. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 og 62. gr. laga nr. 90/1989 um aðför.

II.

Kröfugerð varnaraðila er byggð á áætlun opinberra gjalda utan staðgreiðslu 1991 til 1993. Sóknaraðili hefur borið bríður á réttmæti kröfunnar. Hann hefur þó ekki nýtt sér kæruheimildir laga nr. 75/1981 um tekjuskatt og eignarskatt. Þá hefur hann enga tilraun gert til þess undir rekstri málsins að sýna fram á, að yfirlýsing hans um eignaleysi 5. ágúst 1993 eigi ekki við rök að styðjast, en hann lagði hana sjálfur fram að nýju í þessu máli. Við svo búið verður að telja, að fullnægt sé áskilnaði 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991, til þess að taka megí bú sóknaraðila til gjaldþrotaskipta. Ber því að staðfesta hinn kærða úrskurð.

Á kærumálskostnað reynir ekki.

Það athugast, að héraðsdómari átti ekki að veita viðtöku viðbótargreinargerð sóknaraðila 24. janúar 1994, en slíkt felur í sér skriflegan málflutning og er í andstöðu við meginreglur réttarfars, sbr. 99. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður á að vera óraskaður.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 2. febrúar 1994.

Mál þetta, sem varðar ágreining um gjaldþrotaskiptakröfu, var tekið til úrskurðar að loknum munnlegum málflutningi 24. janúar sl.

Sóknaraðili, sýslumaðurinn í Hafnarfirði, gerir þá dómkröfu, að bú varnaraðila verði tekið til gjaldþrotaskipta.

Varnaraðili, Guðmundur Svavarsson, kt. 100248–3959, Miðvangi 151, Hafnarfirði, gerir þá dómkröfu að synjað verði kröfu sóknaraðila um gjaldþrotaskipti.

Málsatvik.

Krafa sóknaraðila barst dóminum upphaflega þann 21. september 1993. Þeirri kröfu var með úrskurði, upp kveðnum 29. október s. á., vísað frá dómi. Með dómi Hæstaréttar Íslands, upp kveðnum 29. nóvember s. á., var úrskurðurinn ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar. Hinn 6. desember s. á. var kröfu sóknaraðila vísað á bug með bókun. Með bréfi sóknaraðila, dags. 10. desember s. á., krafðist sóknaraðili fyrir-
töku kröfunnar á dómþingi og úrskurðar um hvort henni yrði hafnað. Var krafan tekin fyrir á dómþingi 30. desember s. á. Með bókun 6. janúar 1994 ákvað dómari að gefa út fyrirkall til skuldarans. Var fyrirkall út gefið og

krafan tekin fyrir á dómþingi 17. janúar sl. Sótt var þing af hálfu skuldara og höfð uppi mótmæli við kröfu um gjaldþrotaskipti. Var þá mál þetta þingfest með vísan til 168. gr. gjaldþrotaskiptalaga nr. 21/1991.

Upphaflega studdi sóknaraðili kröfu sína um gjaldþrotaskipti á búi varnaraðila eingöngu við 1. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. Með bókun 6. desember var kröfu sóknaraðila um gjaldþrotaskipti á búi varnaraðila vísað á bug. Í þeirri bókun segir m.a.: „Skuldarinn var ekki sjálfur mættur við gerðina né málsvari hans. En skuldarinn hafði sent sýslumanni greinargerð ásamt bréfi dags. 5. ágúst 1993, þar sem hann lýsir því yfir að hann eigi engar eignir til að vísa á. Var gerðinni lokið án árangurs á grundvelli hinnar skriflegu yfirlýsingar um eignaleysi og með hliðsjón af afstöðu skuldarans og framkomu. Aðfarargerð þessi fullnægir ekki ákvæðum 1. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 og 62. gr. laga nr. 90/1989 til þess að unnt sé að byggja kröfu um gjaldþrotaskipti á henni. Er því kröfu sýslumannsins um gjaldþrotaskipti á búi Guðmundar Svavarssonar vísað á bug.“

Í greinargerð þeirri, er sóknaraðili lagði fram við fyrirtöku kröfunnar á dómþingi 30. desember 1993, styður sóknaraðili kröfuna jafnframt við 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laganna og vísar til bréfs varnaraðila, dags. 5. ágúst 1993, til sýslumannsins í Hafnarfirði, þar sem varnaraðili óskar eftir því að bú sitt verði tekið til gjaldþrotaskipta. Í bréfi varnaraðila kemur m.a. fram að hann væri samkvæmt síðustu kröfum skattyfirvalda rúm 10 ár að greiða þær, jafnvel þótt öll laun hans færu í skatta, og að hann hafi engar eignir til þess að vísa á. Hinn 6. janúar 1994 gerði dómari svohljóðandi bókun: „Þar sem skuldarinn styður nú kröfu sína jafnframt við 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laganna og hefur lagt fram yfirlýsingu skuldarans sem þykir fullnægja skilyrðum laganna til að byggja megi kröfu um gjaldþrotaskipti á henni, verður gefið út fyrirkall til skuldarans.“

Málsástæður og lagarök sóknaraðila.

Sóknaraðili byggir kröfu sína um, að bú varnaraðila verði tekið til gjaldþrotaskipta, á því, að varnaraðili skuldi sóknaraðila opinber gjöld utan staðgreiðslu 1991–1993, samtals kr. 2.245.066, og tryggingargjald utan staðgreiðslu 1992–1993, samtals kr. 342.259, alls kr. 2.587.325.

Kröfuna styður sóknaraðili við 1. tl. og 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl., þ.e. annars vegar við það að fyrir liggi árangurslaust fjárnám hjá varnaraðila, sem gert hafi verið á grundvelli skriflegrar yfirlýsingar hans, þar sem hann lýsi yfir eignaleysi og óski eftir að bú sitt verði tekið til gjaldþrotaskipta, hins vegar á því, að í máli þessu liggi fyrir skrifleg yfirlýsing varnaraðila, þar sem hann óski eftir því, að bú sitt verði

tekið til gjaldþrotaskipta, og yfirlýsing um eignaleysi. Á því leiki ekki nokkur vafi, að slík yfirlýsing sé nægilegur grundvöllur gjaldþrotaskiptakröfu, sbr. 4. tl. 2. mgr. 65. gr. gjaldþrotaskiptalaga, þó að um það megi deila, hvort slík yfirlýsing sé nægilegur grundvöllur árangurslausrar fjárnámsgerðar. Yfirlýsing þessi sé því ein og sér nægilegur grundvöllur kröfunnar um gjaldþrotaskipti, og sé því krafan studd við umræddan tölulið.

Skuld sú, sem um ræði í máli þessu, byggist á áætlunum skattyfirvalda. Ekki skipti máli, hvort skattskuld byggist á framtölum gjaldanda eða ákvörðun skattyfirvalda, þar með töldum áætlunum, sbr. 2. mgr. 95. gr. laga nr. 75/1981 og 1. mgr. 96. gr. sömu laga. Þær áætlanir, sem hér um ræði, hafi ekki verið hraktar, og engin kæra vegna þeirra sé óafgreidd. Því leiki enginn vafi á réttmæti kröfunnar. Skuldir varnaraðila séu allar í vanskilum og gjaldfallnar. Skv. 4. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 skipti ekki máli um heimild lánardrottins til að krefjast gjaldþrotaskipta hvort krafa hans er komin í gjalddaga. Málskot fresti ekki eindaga skatta, sbr. meginreglu skattaréttar, sbr. 111. gr. laga nr. 75/1981, og hafi ekki áhrif á heimildir innheimtumanns til innheimtuaðgerða. Gjöld þau, sem um ræði, séu ófyrnd.

Málsástæður varnaraðila.

Varnaraðili byggir kröfu sína á því, að gjaldaálagning sé byggð á áætlunum. Í greinargerð hans kemur m.a. fram að hann geti ekki lengur fallist á að skattyfirvöld séu dómamarar í eigin sök. Þess vegna sendi hann ekki kærur vegna álagningar Skattstofu Reykjaness, enda þær álögur fráleitar.

Niðurstöður.

Ekki hefur þýðingu í málinu, þótt sóknaraðili byggi kröfu sína um gjaldþrotaskipti á ógreiddum opinberum gjöldum samkvæmt áætlunum. Varnaraðili hefur ekki sýnt fram á að hann sé fær um að standa í skilum eða verði það innan skamms tíma. Þykir krafa sóknaraðila fullnægja skilyrðum 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 og er bú varnaraðila tekið til gjaldþrotaskipta.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Að kröfu sóknaraðila, sýslumannsins í Hafnarfirði, er bú varnaraðila, Guðmundar Svavarssonar, kt. 100248–3959, Miðvangi 151, Hafnarfirði, tekið til gjaldþrotaskipta.